

Émile Zola (1840 – 1902): Břicho Paříže (1873)

Struktura zkoušky:

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, umělecký směr / tvůrčí skupina, literárněhistorický kontext, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje);

2. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

3. Námět, témata, hlavní motivy;

4. Zvláštnosti kompozice;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

Ve sklepě pavilónu drůbeže našli možnost spolu dále lehat. Byl to sladký zvyk, pocit příjemného tepla takto usínat přitisknutí k sobě, nedovedli si to odvyknout. Tam poblíž stolu, kde se podřezávala drůbež, byly velké koše plné peří, do nichž se pohodlně vešli. Jakmile se setmělo, sestupovali dolů a zůstávali tu celý večer, zahřívávali se, radovali se z tohoto měkkého lože, zaboření do prachu až nad hlavu. Obvykle si odtáhli koš od plynového světla; byli sami uprostřed silných pachů drůbeže, kde náhlá kohoutí zakokrhání odkudsi ze tmy jim nedávala spát. A smáli se a objímali, plni upřímného citu, a nevěděli, jak jej projevit. Marjolin byl strašně hloupý. Cadina ho bila, hněvala se na něho nevědouc proč. Dorážela na něho s celou svou nespoutaností dcery ulice. Pomalu se toho v těch koších plných peří mnoho dověděli. Byla to hra. Nevinnost slepic a kohoutů, kteří spali vedle nich, nebyla krásnější.

Za čas naplnili celou velkou tržnici svým milováním bezstarostných vrabců. Žili jako šťastní živočichové, ponechaní pudům, ukájející své touhy uprostřed těch hald jídla, mezi nimiž vyrostli jako rostliny z masa a krve. V šestnácti letech byla Cadina divoké děvče, černá cikánka ulice, velmi mlsná a velmi smyslná. Marjolin v osmnácti letech měl již břichaté jinošství budoucího tlust'ocha, inteligenci rovnou nule a žil jen svými smysly. Cadina se často nevracela domů spát a trávila s ním noc ve sklepě na drůbež; druhý den se drze smála matce Chantemessové do obličeje, uhýbala koštěti, jímž se stařena rozháněla po pokoji, aniž se jí podařilo zasáhnout uličnici, která si z ní dělala nestydaté blázně a říkala, že celou noc probděla, aby „se podívala, jestli měsíci rostou rohy“. Marjolin žil jako tulák; noci, kdy ho Cadina nechávala samotného, trávil s oddílem nosičů, kteří hlídali pavilón; spal na pytlích, na bednách, v prvním koutě, který se namanul. Nakonec už oba nevycházeli z tržnice. Byl to jejich kurník, jejich chlév, obří koryto, kde spali, milovali se a žili na obrovském loži z masa, másla a zeleniny.

Avšak uchovali si vždy zvlášť vřelý poměr k velkým košům peří. Za nocí lásky se sem vraceli. Peří nebylo přebrané. Byla tu dlouhá černá krocení pera a bílá a hladká husí pera, která je lechtala v uších, když se obraceli; pak tu byl kachní prach, do něhož se bořili jako do vaty, lehké zlatisté a strakaté peří slepičí, které se rozletovalo při každém dechu jako roj much bzučících na slunci. V zimě též lehalí na purpuru bažantů, v šedém popelu skřivánek, v kropenatém hedvábu koroptví, křepelek a drozdů. Peří bylo ještě živé, vonělo teplem. Kladlo jim mezi rty záchvěvy křídel, teplo hnízda. Připadalo jim jako široká ptačí záda, na něž ulehali a která je unášela v závratné rozkoši objetí. Ráno Marjolin hledal Cadinu, která zmizela na dně koše, jako kdyby byla zapadla do sněhu. Vstávala celá rozčuchaná, oklepávala se, vystupovala z oblaku a pokaždé jí ve vlasech zůstávalo nějaké to kohoutí pero.

Jiné rozkošné místo si našli v pavilónu, kde se prodávalo ve velkém máslo, vejce a sýry. Tam se každé ráno hromadí vysoké hradby prázdných košů. V této hradbě si udělali otvor, kterým proklouzli a uvnitř si vyhloubili skrýš. Když si tak udělali v haldě pokojíček, přitáhli zpět jeden z košů a zavřeli se uvnitř. Tu byli v soukromí, byli doma. Beztrně se objímali. Jen tenké proutené stěny je dělily od zástupů v tržnici, jejichž halas slyšeli kolem sebe, což jim působilo velikou švandu. Často vyprskli smíchem, když se lidé zastavovali na dva kroky od nich, aniž tušili jejich blízkost; pootvírali mezi koši úzké střílny, opatrně vykukovali ven; v době třešní se Cadina

střefovala peckami do nosu kolemjdoucím babkám, což oběma působilo potěšení tím větší, že polekané babky nikdy nepřišly na to, odkud na ně to krupobití pecek lítá.

II. Nebeletristický text:

- A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu;
- B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Hormony řídí náš život

Přemýšleli jste někdy nad tím, co vede ženy k tomu, že si pořídí dítě a následující nekonečně dlouhou řadu měsíců k němu vstávají, krmí ho, utírají uslintanou pusou, uspávají a zase krmí? Čím to je, že se dobrovolně vzdají dosavadního života, vymění šaty a podpatky za poblíkané tričko a mlhavou naději, že se někdy před důchodem zase vyspí? Nejspíš teď argumentujete mateřskou láskou. Dokáže hodně, ale na některé stavy vyčerpanosti a nekonečného stereotypu může být i ona krátká.

[Vypočítejte si plodné dny, datum porodu nebo svůj body mass index](#)

A protože příroda dokáže předvídat a nestojí o žádná opuštěná mláďata, rozhodla se v některých věcech nespolehat na lidský rozum a nasadila do hry [spolehlivého](#) hráče. Hormony. Mateřskou lásku dokážou zažehnout, nebo aspoň podpořit, což není málo.

Usnadním ti život

„Začala jsem o tom přemýšlet, když byly synovi dva měsíce a celé noci proplakal kvůli kojenecké kolice. Všimla jsem si, že i když vstanu poněkolkáté uprostřed noci a cítím se na umření, stačí se doplazit k postýlce, vzít dítě do náručí a v tu chvíli, kdy ho přivinu k sobě, přestanu cítit únavu. Jako by ji ze mě někdo setřásl,“ vzpomíná Marika Stejskalová na první týdny s miminkem, kdy jí zcela jistě pomáhal přírodní koktejl oxytocinu a prolaktinu.

Ten první je hormonem lásky, vyplavuje se například při pohlavním styku a krátce po porodu dokáže zažehnout zamilovanost mezi matkou a dítětem. Druhý hormon zase ženu uvádí do stavu bdělé pohotovosti a způsobuje, že potřeby dítěte přirozeně staví nad své vlastní.

Émile Zola (2. 4. 1840 Paříž – 29. 9. 1902 Paříž)

Francouzský spisovatel, zakladatel a nejvýznamnější osobnost světového literárního naturalismu.

Émile Zola pocházel z rodiny stavebního inženýra Françoise Zoly, který se ve svých mladých letech mj. podílel na stavbě koněspřežní železnice České Budějovice – Linz – Gmunden v Rakouské říši (jednalo se o první dálkovou železniční trať na světě).

Émile Zola propadl u maturity z literatury, v r. 1862 začal pracovat v jednom nakladatelství a a krátce poté začal uveřejňovat své první povídky. Byl ovlivněn tehdejší rozvojem pozitivisticky chápaných vědních oborů, inklinoval k realismu a známou se stala jeho pracovní metoda, kdy nechával přímo na místě na sebe působit prostředí, jež pak líčil a do něhož zasazoval děj příběhu.

V r. 1867 vyšel Zolův první román **Tereza Raquinová**. Byl psán ve zcela novém stylu označovaném jako *naturalismus*. **Naturalismus** nazírá na jedince jako na bytost především biologickou, jež je vedena hlavně pudovou motivací a jejíž vývoj je dán na prvním místě uspokojováním fyziologických potřeb. S uplatněním této metody souvisí fakt, že se Zola soustředil na životy lidí z nižších, plebejských vrstev společnosti, kteří ani v případě svého vzestupu nedokáží zakrýt vliv bídných podmínek, z nichž vzešli. Poněvadž Zola takto začal tvořit v době vrcholícího druhého francouzského císařství za vlády Napoleona III., jež velkolepou přestavbou Paříže a ambiciózní zahraniční politikou usiloval o prosazení Francie jako prvořadé velmoci, byla Zolova tvorba chápána jako provokativně kritická vůči sociálním i politickým poměrům.

V letech 1871 – 1893 Zola psal sérii románů, kterou nazval podle hlavních postav **Rougonové-Macquartové, přírodopisná a sociální historie jedné rodiny za Druhého císařství** (Zola ovšem časovým rámcem série přesáhl do období 3. francouzské republiky po Napoleonově pádu).

Zola významným způsobem přispěl k liberalizaci poměrů ve Francii, zejména v souvislosti s **Dreyfusovou aférou**. Ta vypukla r. 1894, když byl francouzský vojenský důstojník židovského původu Alfred Dreyfus odsouzen za špionáž ve prospěch Německa k vězení v pracovním táboře na smutně proslulých Dábelových ostrovech v jihoamerické kolonii Francouzská Guyana. Zola v otevřeném dopise francouzskému prezidentovi **Žaluji!** poukázal na nesrovnalosti v přelíčení a zahájil širokou veřejnou kampaň za revizi procesu: k ní také došlo, vyšlo najevo, že Dreyfus byl odsouzen na základě padělaných důkazů a aféru uzavřela revize procesu a Dreyfusovo omilostnění.

Dreyfusova aféra byla součástí tehdejší celoevropské vlny antisemitismu, která byla vyvolána nevráživou reakcí veřejnosti na snahy židovské populace o co nejužší začlenění do života národních většinových společností. Podobným případem byla v Českých zemích hilsneriáda (1899), kdy židovský mladík Leopold Hilsner byl na základě tendenčně vedeného procesu odsouzen za vraždu křesťanské venkovské dívky. O Hilsnerovo propuštění z vězení se neúspěšně zasazovala skupina intelektuálů v čele se sociologem a filozofem Tomáše Garrigue Masarykem, jež pak byl celoevropsky se Zolou srovnáván.

Některá díla:

Romány z cyklu Rougonové-Macquartové: **Břicho Paříže** (Le Ventre de Paris, 1873; o velkoměstské tržnici), **Zabiják** (L'Assommoir, 1877; o alkoholismu), **Nana** (1880; o prostituci), **Germinal** (1885; o hornické stávkě).

Otevřený dopis Žaluji! (J'accuse...!; 1894).

